

Uke 50

13. desember: Lussimesse

Lucia, jomfrumartyr (om 286 til 304)

Lucia var en historisk person fra Syracus på Sicilia som ble torturert og drept rundt året 304 under kaiser Diocletian. I følge legenden hjalp hun syke og fattige. Om natten gikk hun med en lyskrans i håret for å kunne finne veien mens hun bar mat til forfulgte trosfeller i hendene sine. Lucia er blitt symbol for kampen mellom det gode og det onde, mellom lys og mørke. Hennes navn er avledet fra det latinske "lux" som betyr "lys".

Lucia ble en av de mest kjente jomfru-martyrene. Allerede rundt år 400 ble det feiret en lysfest for Sancta Lucia på Sicilia. Skikken med lysprosesjoner har etter reformasjonen kommet til Norden fra Tyskland. I Sverige har det i over 200 år vært vanlig med Luciaopptog, en tradisjon som de siste 50 år er blitt vanlig i norske barnehager og skoler også.

Men i middelalderen var den kristne Lucia-tradisjonen i Norden blandet med norrøn mytologi. Kanskje forvekslet folk Lucia med Lucifer som betyr "lysbringer" og som er et navn på djevelen. Da kristentroen kom til Norden, gjaldt den julianske kalenderen som på 1400-tallet var ca 10 dager for sen i forhold til solåret. Dermed falt Luciadagen den 13. desember sammen med vintersolhverv. Lussimessen ble til den uhyggelige Lussi langnatt hvor alle onde makter var på ferde.

I katolske land ble den nye gregorianske kalenderen innført i 1582 ved at oktober-måneden ble 10 dager kortere: Den 5. oktober i 1582 etter den gamle julianske kalender ble til den 15. oktober etter den nye gregorianske kalender (se: Teresa av Avila, 4. og 15. oktober). I Danmark-Norge ble den nye kalenderen først innført i året 1700. Da hadde Luciadagen i Norge i 118 år vært samtidig med julaften i Mellomeuropa. I Sverige ble den nye kalenderen først innført i 1753¹: I hele første del av 1700-tallet ble Luciadagen i Sverige feiret samtidig med julaften i Norge, og julaften i Sverige samtidig med Gamle julaften (5. januar) i Norge (se: Vismennene 6. januar).

Bønn: Kom, konge, kom i morgenglans og gjør en ende bratt på jordens mørke, tenn den dag som aldri mer blir natt!
(J. Brownlie, oversatt av J. Smemo i *Norsk Salmebok* 19,3)

Bibeltekster: Sal 119,105-112   1 Joh 2,3-11   Luk 12,35-40

Midt i den mørke natt lysene brenner. Hun holder lyset frem, håpet det tenner.
I Jesu sterke ord så hun en flamme stor. Sancta Lucia.
(Trad., oversatt av Åge Haavik, i *Barnesalmeboka* 13,3)

Andre merkedager:

11. desember: Lars Olsen Skrefsrud (4.2.1840 – 11.12.1910) var en norsk misjonær og språkforsker. På grunn av sin kriminelle fortid fikk han ikke komme inn på misjonsskolen i Stavanger. Han ble i 1863 sendt ut til India av den tyske Gossner-misjonen. Den tysk-danske krigen i 1866 førte til et brudd mellom tyske og skandinaviske misjonærer. I 1867 startet Skrefsrud et selvstendig misjonsarbeid blant Santalfolket i Øst-India.

12. desember: Vicelin var misjonær i Holstein. Han ble utnevnt til biskop i Oldenburg og døde 1154 i sitt kloster i Neumünster, mellom Hamburg og Kiel.

---

¹ Sivertsen: Mari vassause s. 12